

לשוננו לעם

עורכים: שושנה בהט, יוסף עופר, דוד טלשיר

מתוך

כרך מד, תשנ"ג

האקדמיה ללשון העברית
מוגן בזכויות יוצרים

סימני פיסוק מן הכתב הלאטיני אל הכתב העברי

לוח המעיות

קודם כל דבר דעאוינו הקווא כי בהעתק שלי להקל משמעות דברי כפרי זה עולה במחשבה לפני בראשונה לרדוף כאשר רדפת אהרי כנגד החכמים לאשני ברישומים ההם שכתבתי על מישפטי הלשון ההוא המודים חביבר מנחות סגנון חדברים בקריאה על דרך הקולא¹ הפונטי אי קולא²: והפונטי פירמויכו שראית בדף דגדפס חכפ אהרי מפתחות התשעים פרקים והשלשה מגנים³. אף ר' אל'שמע המדפיס יצ'ל⁴ היה בקי בהם ולכן במקום הקומא⁵ (שהיא בכתב העברי כדמות טרחא שבנצרי היא כדמות מאריך) או במקום הפונטי קומא⁶ עשה תבורתם כמעט בכל הספר הפונטי פירכו בשונה⁷. ועל כי לא יכלתי אהרי רוב ההדפסה לתקן הכעות אכרתי לחלות פניך שחלח לי אני עבוד על הדבר הזה האיל כי אחרי ההודעה זאת על בינתך נשענתי ובשחתי שתבין על נכון את דברי אשר ערכתי לפניך נכחי יהיו שש הדשונים האחרים שלא כדת ולחכיכא ברביא⁸.

ב"לוח הטעיות" שבספר שלטי הגבורים (מאנטובה, השע"ב 1612) מאת אברהם בן דוד משער אריה (Portaleone) המחבר מספר לקורא על ניסיונו להכניס לדפוס העברי את סימני הפיסוק שנהגו בדפוס הלאטיני: comma (= פסיק), punt'e comma (= נקודה-פסיק) ו-punto fermo (= נקודה). בשל כיוון הכתיבה השונה היה הפסיק העברי אמור להיות הפוך לפסיק הלאטיני. הפסיק הלאטיני צורתו כצורת הטעם מרָכָא (= מֶאֱרִיךְ); והפסיק העברי צורתו כצורת הטעם פֶּרְחָא/פֶּרְחָא: (על היפוך כיוונו של סימני הפיסוק ראה במאמרו של וגו, עמ' 193. בשלטי הגבורים דפס סימן השאלה כבלאטינית), אך המדפיס שלא הכיר את הסימנים החדשים לעברית השתמש על פי רוב בסימן הפיסוק העיקרי שהכירה העברית, הנקודה (התלויה). במקום כל הסימנים שהציע אברהם בן דוד פורטאליאנו⁹.